

פקיזת העקרה – קיוס הקרית

Redeeming Sarah (17:15-27)

מקדמה

(1) הערות במקרא

Name	Husband	Child	Reason	Text
<i>Shunamit</i>	??	??	<i>Hospitality</i>	<i>Melakhim II 4</i>
??	<i>Manoach</i>	<i>Shimshon</i>	<i>Child Needed for nation</i>	<i>Shoftim 13</i>
<i>Hannah</i>	<i>Elkanah</i>	<i>Shmuel</i>	<i>Prayer</i>	<i>Shmuel I 1</i>
<i>Rachel</i>	<i>Yaakov</i>	<i>Yoseph</i>	<i>Her pain (Divine Compassion)</i>	<i>Beresheet 30</i>
<i>Leah</i>	<i>Yaakov</i>	<i>Reuven</i>	<i>Her pain (Divine Compassion)</i>	<i>Beresheet 29</i>
<i>Rivkah</i>	<i>Yitzhak</i>	<i>Esav/Yaakov</i>	<i>Prayer</i>	<i>Beresheet 25</i>
<i>Sarah</i>	<i>Avraham</i>	<i>Yitzhak</i>	?????????	<i>Beresheet 21</i>

(2) ויקרא רבה (מרגליות) פרשת אמור פרשה כז

ר' אחא בש"ר שמעון בן חלפתא כל מה שהקב"ה עתיד לעשות בעולם הבא כבר הראה להם בעולם הזה. שהוא מחיה מתים, כבר החיה מתים על ידי אליהו ועל ידי אלישע ועל ידי יחזקאל. שהוא מעביר במים ביבשה, כי תעבור במים אתך אני, כבר העביר את ישראל על ידי משה, ובני ישראל הלכו ביבשה בתוך הים. ובנהרות לא ישטפו, כבר עשה על ידי יהושע, שנא' ביבשה עבר ישראל את הירדן. כי תלך במו אש לא תכוה, כבר עשה על ידי חנניה מישאל ועזריה. ולהבה לא תבער בך, כבר עשה כך, וריח נור לא עדת בהון. שהוא ממתיק את המרים, כבר עשה על ידי משה, ויורה י"י עץ וישלך אל המים וימתקו המים. שהוא ממתיק את המר במר, כבר עשה על ידי אלישע, שנאמ' וישלך שם מלח ויאמר כה אמר י"י רפאתי למים האלה. שהוא מברך את המועט כבר עשה על ידי אליהו ואלישע, כי כה אמר י"י אלהי ישראל כד הקמח לא תכלה וצפחת השמן לא תחסר. שהוא פוקד עקרות, כבר עשה על ידי שרה רבקה רחל וחנה. זאב וטלה ידעו כאחד, כבר עשה על ידי חזקיהו, וגר זאב עם כבש וגו'. והיו מלכים אמניך, כבר עשה על ידי דניאל, באדין מלכא נבוכדנאצר נפל על אנפיה ולדניאל סגיד

(3) פסיקתא דרב כהנא (מנדלבוים) פיסקא כ - רני עקרה

מושיבי עקרת הבית אם הבנים שמחה. שבע עקרות הן, שרה רבקה רחל ולאה ואשתו של מנוח וחנה וציון.

- ד"א מושיבי עקרת הבית, זו אימינו שרה: ותהי שרי עקרה. אם הבנים שמחה ← הניקה בנים שרה.
- ד"א מושיבי עקרת הבית, זו רבקה: ויעתר יצחק ל"י לנכח אשתו כי עקרה היא. אם הבנים שמחה ויעתר לו י"י ותהר רבקה אשתו
- ד"א מושיבי עקרת הבית, זו לאה: וירא י"י כי שנאה לאה ויפתח את רחמה, מיכן שהיתה לאה עקרה. אם הבנים שמחה ← כי ילדתי לו ששה בנים
- ד"א מושיבי עקרת הבית, זו רחל: ורחל עקרה. אם הבנים שמחה ← בני רחל יוסף ובנימין
- ד"א מושיבי עקרת הבית, זו אשתו של מנוח: וירא מלאך י"י אל האשה ויאמר אליה הנה נא את עקרה ולא ילדת. אם הבנים שמחה ← והרית וילדת בן
- ד"א מושיבי עקרת הבית (תהלים קיג: ט), זו חנה: ויהי לפנינה ילדים ולחנה אין ילדים. אם הבנים שמחה ← ותהר ותלד שלשה בנים ושתי בנות
- ד"א מושיבי עקרת הבית, זו ציון: רני עקרה לא. אם הבנים שמחה ← ואמרת בלבבך מי ילד לי את אלה וג'

(4) יבמות סד ע"א

א"ר יצחק מפני מה היו אבותינו עקורים מפני שהקב"ה מתאוה לתפלתן של צדיקים

(5) בראשית יז, טו-כו

(טו) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל־אַבְרָהָם שְׂרֵי אִשְׁתְּךָ לֹא־תִקְרָא אֶת־שְׁמָהּ שְׂרֵי כִי שָׂרָה שְׁמָהּ: (טז) וּבְרַכְתִּי אֶתְּהָ וְגַם נָתַתִּי מִמֶּנָּה לְךָ בֶן וּבְרַכְתִּיהָ וְהִיְתָה לְגוֹיִם מְלֹכֵי עַמִּים מִמֶּנָּה יְהִיוּ: (יז) וַיִּפֹּל אַבְרָהָם עַל־פָּנָיו וַיִּצְחַק וַיֹּאמֶר בְּלִבִּי הֲלֵבָן מֵאֵה־שָׁנָה יוֹלֵד וְאִם־שָׂרָה הִבְתַּת־תְּשׁוּעִים שָׁנָה תֵּלֵד: (יח) וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם אֶל־הָאֱלֹהִים לוֹ וַיִּשְׁמַעְאֵל יַחִיָּה לְפָנָיִךְ: (יט) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶבְלֵ שָׂרָה אִשְׁתְּךָ יֵלְדָת לְךָ בֶן וְקָרָאתָ אֶת־שְׁמוֹ יִצְחָק וְהִקְמַתִּי אֶת־בְּרִיתִי אִתּוֹ לְבְרִית עוֹלָם לְזָרְעוֹ אַחֲרָיו: (כ) וְלִישְׁמַעְאֵל שְׁמַעְתִּיךָ הִנְדוּ בְרַכְתִּי אִתּוֹ וְהִפְרִיתִי אִתּוֹ וְהִרְבִּיתִי אִתּוֹ בְּמֵאֵד מְאֹד שְׁנַיִם עֶשְׂרֵי נְשִׂאִים יוֹלִיד וְנָתַתִּיו לְגוֹי גָּדוֹל: (כא) וְאֶת־בְּרִיתִי אֶקִּים אֶת־יִצְחָק אֲשֶׁר תֵּלֵד לְךָ שָׂרָה לְמוֹעֵד הַזֶּה בְּשָׁנָה הָאַחֲרָת: (כב) וַיִּכַּל לְדַבֵּר אִתּוֹ וַיַּעַל אֱלֹהִים מֵעַל אַבְרָהָם: (כג) וַיִּקַּח אַבְרָהָם אֶת־ישְׁמַעְאֵל בְּנוֹ וְאֶת כָּל־יְלִידָיו בֵּיתוֹ וְאֶת כָּל־מִקְנַת כֶּסֶף כָּל־זָכָר בְּאֲנָשֵׁי בֵּית אַבְרָהָם וַיִּמַּל אֶת־בְּשָׂרָם עַרְלָתָם בַּעֲצֵם הַיּוֹם הַזֶּה כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר אֱלֹהִים: (כד) וְאַבְרָהָם בְּזֶת־תְּשׁוּעִים וְתִשַׁע שָׁנָה בְּהַמְלוֹ בְּשָׂר עַרְלָתוֹ: (כה) וַיִּשְׁמַעְאֵל בְּנוֹ בֶן־שָׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה בְּהַמְלוֹ אֶת בְּשָׂר עַרְלָתוֹ: (כו) בַּעֲצֵם הַיּוֹם הַזֶּה נִמּוֹל אַבְרָהָם וַיִּשְׁמַעְאֵל בְּנוֹ: (כז) וְכָל־אֲנָשֵׁי בֵּיתוֹ יֵלִיד בָּיִת וּמִקְנַת־כֶּסֶף מֵאֵת בְּרִינְכָר נִמְלוּ אִתּוֹ:

15 And God said unto Abraham: 'As for Sarai thy wife, thou shalt not call her name Sarai, but Sarah shall her name be. 16 And I will bless her, and moreover I will give thee a son of her; yea, I will bless her, and she shall be a mother of nations; kings of peoples shall be of her.' 17 Then Abraham fell upon his face, and laughed, and said in his heart: 'Shall a child be born unto him that is a hundred years old? and shall Sarah, that is ninety years old, bear?' 18 And Abraham said unto God: 'Oh that Ishmael might live before Thee!' 19 And God said: 'Nay, but Sarah thy wife shall bear thee a son; and thou shalt call his name Isaac; and I will establish My covenant with him for an everlasting covenant for his seed after him. 20 And as for Ishmael, I have heard thee; behold, I have blessed him, and will make him fruitful, and will multiply him exceedingly; twelve princes shall he beget, and I will make him a great nation. 21 But My covenant will I establish with Isaac, whom Sarah shall bear unto thee at this set time in the next year.' 22 And He left off talking with him, and God went up from Abraham. 23 And Abraham took Ishmael his son, and all that were born in his house, and all that were bought with his money, every male among the men of Abraham's house, and circumcised the flesh of their foreskin in the selfsame day, as God had said unto him. 24 And Abraham was ninety years old and nine, when he was circumcised in the flesh of his foreskin. 25 And Ishmael his son was thirteen years old, when he was circumcised in the flesh of his foreskin. 26 In the selfsame day was Abraham circumcised, and Ishmael his son. 27 And all the men of his house, those born in the house, and those bought with money of a foreigner, were circumcised with him.

מלכת אשכנז ואיטליה...

(6) רשב"ם המשוחזר בראשית ז"ל

לא תקרא שמה שרי כי אם שרה שמה - כך רגילין לשנות שם אדם בעלותו לגדולה כמו שמצינו ביוסף ודניאל, ויהושוע כשימש למשה קראו יהושוע.

(7) רשב"ם המשוחזר בראשית ז"ל

[והיה שמך אברהם - מנהג הוא לשנות שם לאדם כשהוא עולה לגדולה, וכן גבי שרה. כמו שמצינו ביעקב, ביהוסף, ביהושע, בחנניה, מישראל, ועזריה.]

(8) ר' יוסף בכור שור בראשית ז"ל:ה

ולא יקרא עוד [את] שמך אברם והיה שמך אברהם - תיקן את השם והשביחו. ולא זהו שם אחר, אלא אותו שם עצמו שהיה לו קודם, אלא שהשביחו. ולפיכך לא מצינו שנקרא עוד אברם, שלא היה כי אם שם אחד. אבל יעקב שאמר לו הקב"ה: לא יקרא שמך עוד יעקב כי אם ישראל יהיה שמך, אין השינוי שייך בראשון כלל אלא שם אחר שם לו. ולפיכך שני שמות היו לו, ונקרא בזה ובה. ולא יקרא שמך עוד יעקב - הכי קאמר: לא יקרא שמך עוד יעקב לבד כי אם ישראל יהיה שמך כמו כן.

(9) ר' יוסף בכור שור בראשית ז"ל:טו

כי שרה שמה - גם זה תיקון השם, ומשום הכי לא נקראת שוב שרי.

(10) שד"ל בראשית ז"ל:ה

אברהם כי אב המון גוים - ריהאם בלשון ערבי כמו המון בעברי ענינו ריבוי ומספר גדול (ראזנמילר וגעזעניוס).

(11) שד"ל בראשית ז"ל:טו

לא תקרא את שמה שרי כי שרה שמה - ובלשון ערבי שראַ ענינו הוליד זרע רב. ואולי הה"א שהיא סימן הנקבה נוספה באברהם ושרה לסימן פריה ורביה.

(12) ר' דוד צבי הופמן בראשית ז"ל:ה

אברהם - לפי רש"י נוספה האות ה"א כדי ליצור את ההברה "הם" (= המון), וזאת מבלי להחסיר את האות רי"ש. לפי הראב"ע הרי מתקבלת על ידי תוספת הרי"ש המשמעות אביר המון גויים, ואף לפיו נבחרה צורה זו כדי לא להחסיר מאומה מן השם אלא להוסיף עליו בלבד.

והנה אילו פירושה של המלה אב שבכאן היה - אדון, אפשר היה לקבל את הסברו של הראב"ע, לפיו הכוונה לאבר (= אביר). אולם מהקשר הדברים ניתן לראות, שהמלה אב באה כאן במשמעה המקובל. לכן יש לקבל את דעתם של רוב החוקרים החדשים, שלפיהם פירושו של רהם הוא, בדומה למשמעותה של מלה זו בשפה הערבית - המון עם רב, ולפיכך פירושו של אברהם - אב המון גדול. המלה העברית העתיקה רהם, שנשתמרה בלשון הערבית, ייתכן שכבר בזמן מתן תורה לא היתה בשימוש, ומשום כך היה צריך הכתוב לפרשה כאן על ידי המון גוים.

(13) ר' דוד צבי הופמן בראשית ז"ל:טו

ושב מופנה הדיבור האלהי אל אברהם ומבטיח לו בן משרי. בן זה יהיה אביהם של הצאצאים, אשר עמהם נכרתת הברית שבה מדובר כאן. ובתורם אם צאצאי ברית זו משנה הוא ית' גם את שמה. אולם, בעוד אשר אצל אברהם מתבאר השם החדש במפורש על ידי הכתוב, הרי מוזכר אצל שרי עצם השינוי בלבד, בלא ביאור כלשהו.

וכבר עמדו על הבדל זה חכמינו ז"ל, באמרם: "אברם הוא אברהם - בתחילה נעשה אב לארם ולבסוף נעשה אב לכל העולם כולו. שרי היא שרה - בתחילה נעשית שרה לאומתה ולבסוף נעשית שרה לכל העולם כולו". ואכן, הכתוב מעלים ממנו את ביאורו של שמה החדש או משום שהשינוי הוא פשוט ביותר ומותר להניחו כמובן לכול, או משום שניתן להבינו מתוך הקבלה לשינוי שנעשה בשם אברהם.

שרי - אין להניח שחכמי התלמוד ראו בסיומת X את כינוי הקנין בגוף ראשון, כי אז היה צריך לפרש את השם המקורי שרי בתור - שרים שלי. ובצורה מפורשת יותר נאמר במדרש: "לשעבר היתה לעצמה, עכשיו תהא היא שרה לכל באי העולם". שרי מלשון שרר עם הסיומת X פירושו - בעלת תכונות השרה. שרה לעצמה או לאומתה, כלומר זו שתכונות השרה לה לעצמה או לחוגה המצומצם או שמכבדים אותה כשרה זו, מבלי שתהא שרה באמת. אולם עם היותה לאם אומה גדולה, אשר לה תהיה כאם גם שרה (כמו שאב פירושו גם אב וגם אדון), הרי היא הופכת לשרה ממש - "שרה לכל באי עולם".

שרה - לשון נקיבה של שר, מלה שאפשר להשתמש בה רק לגבי שליט שאכן סרים למשמעתו.